

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
ОБЩОИКОНОМИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „ИКОНОМИЧЕСКА СОЦИОЛОГИЯ“

РЕЗЮМЕТА

на научните трудове

на гл.ас. д-р Годорка Димова Кинева

катедра „Икономическа социология“, Общикономически факултет, УНСС

(които не повтарят публикациите, представени за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ и за заемане на академична длъжност „главен асистент“)

Относно: участие в конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, научна специалност „Социология (социология на семейството)“, обнародван в Държавен вестник, бр. 60 от 29.07.2022 г.

София, 2022 г.

I. ПУБЛИКУВАНИ МОНОГРАФИИ

1. Хабилитационен труд – монография

Кинева, Т. (2021). Българката между традицията и модерността. София: Издателски комплекс – УНСС. ISBN 978-619-232-441-4.

Монографичният труд проследява живота на българската жена през вековете, пречупен през погледа на социолога. Основната **цел** на монографията е да анализира жизнения свят на българката в динамика (от патриархалността до модерността) в исторически, социален, икономически и културен контекст. Актуалността на изследването е продиктувана от значимите промени в социално-икономическите условия в България през различните периоди, които неизбежно съпътстват и рефлектират пряко и/или косвено върху нейния личен свят и социален живот. Както отбелязва един от рецензентите на книгата, проф. д.с.н. Елка Тодорова: „Монографичният труд е актуален и абсолютно навременен, доколкото появата му ще утвърди и допълни относително новата за българското социологическото познание област – фамилогията“.

Прилагането на социологическия подход при изучаване на жизнения свят на българката позволява:

- да се вникне в народопсихологията на жената в различни исторически периоди и да се проследи развитието на нейното семейство, род и фамилия;
- да се очертаят многообразните ѝ активности (роли) в семейството, икономиката, образованието, културата, политиката и пр.;
- да се очертаят контурите на нейния специфичен социален профил във всеки от изучаваните периоди. В този контекст вторият рецензент на монографията – чл.-кор. проф. д.с.н. Атанас Атанасов, посочва: „В монографията убедително се показва, че съвременната жена в България е със силно изменен социален профил в сравнение с жената в традиционното патриархално общество, и то в положителна посока“.

Направената от авторката систематизация на жизнения свят на българката разкрива, че:

- извършваните трансформационни процеси в българското общество предизвикват качествени промени в начина на живот на поколения жени;
- в социалното време настъпват сериозни изменения в статуса на жената в семейството, в икономиката и в обществото;

- еманципацията на жената в новото време ѝ осигурява равнопоставеност с мъжа, икономическа независимост, възможности за получаване на високо образование, за участие в управлението на държавата, на общини, на предприятия/фирми, на училища, на болнични заведения и пр.

Монографията фокусира вниманието върху отговора на два въпроса: защо и какво за българката? Отговорът на въпроса „**защо за българката**“, е даден в предговора, където авторката разкрива основните причини, предизвикали нейния научно-изследователски интерес към изучаваната проблематика. Отговорът на въпроса „**каво за българката**“, се открива в съдържанието на четирите глави на монографията – 1. Българката в патриархалното общество; 2. Българката по време на социализма; 3. Българката в условията на демокрация; 4. Проблеми и перспективи на българката днес (анализ на резултати от ЕСИ – 2020 г.).

Във всяка глава анализът е фокусиран върху ролите на българката в семейството, икономиката, образованието и върху нейния правен статус, като се отчитат най-важните исторически събития и социално-икономически процеси в обществото, предизвикали трансформации в нейния жизнен път.

Първата глава е посветена на живота на българската жена в патриархалното общество. Очертан е нейният социален профил, разкрити са типичните характеристики на жената в това време – тя е почитана, ценена и приемана като важен член в семейството, в семейното стопанство и в родовата общност. Този образ на жената е формиран под влияние на патриархалната култура, семейството, бита, родовата общност, стопанството и религията. В българската история, наука и творчество (песни, разкази, стихотворения и пр.) съществуват множество свидетелства и доказателства за това. В повечето от тях е подчертан значимият образ на българката за обществото като майка, съпруга, дъщеря и като работничка. Ограниченията за нея са продиктувани от наложени стереотипи и забрани, характерни за патриархалното време, в което традиционно мъжът е главата на семейството, а жената има второстепенна роля.

Втората глава анализира настъпилите промени в живота на българката в периода на социализма. Най-силно изразени са промените в семейството и в икономиката, които предизвикват качествена промяна в трудовата ѝ активност – заетост извън домашното стопанство, а в семейството тя е равнопоставена на мъжа и изпълнява две основни роли – на съпруга и майка на децата. Социалният ѝ профил качествено се променя – българската жена вече притежава нов социален статус – тя е еманципирана, наравно с мъжа притежава граждански права – право на труд, право да избира и да бъде

избирана, има равен достъп до образование, здравеопазване, до участие в индустриализацията на страната, в кооперирането на земята, в управлението на различни нива, в урбанизационните процеси и пр. В този контекст е отделено специално внимание на предприетите промени в българското законодателство, гарантиращи социалните права и свободи на жените и повишаване на тяхното благосъстояние и качество на живот.

Анализът в **третата глава** е посветен на жизнения свят на българката след 1989 г. – в условията на демокрация. Статусът на жената в българското общество от 90-те години насам се променя твърде динамично в резултат на трансформационните процеси, извършвани във всички сфери на обществото. Фокусът е поставен върху социално-икономическите проблеми (икономическата и социалната несигурност, сегрегацията на пазара на труда, безработицата, ниските доходи, сивата икономика, емиграцията и др.) и житейските трудности, които среща жената в професионалната си реализация и в ролята си на майка и съпруга. Посочените проблеми и трудности са сериозни бариери при съвместяване на семейния и професионалния ѝ живот и подчертано негативно влияят върху нейното репродуктивно поведение.

Четвъртата глава представлява анализ на резултати от авторско емпирично социологическо изследване на тема „Жизненият свят на българката днес“, проведено в периода 13 януари – 6 септември 2020 г. сред 264 души (117 мъже и 147 жени) на възраст над 18 г. от 43 населени места. Въпреки непредставителния характер на изследването то позволява на авторката да направи следните изводи: **Първо**, семейството е водеща ценност за българката днес. Независимо че либерализацията на обществения живот, модернизацията и глобализацията в някаква степен „ерозират“ семейството, то продължава да бъде първостепенна ценност за българската жена. Според нея семейството е най-важната социална институция, която задава правилата за поведение, изгражда емоционалната и духовната връзка между членовете, задоволява потребността им от принадлежност към семейната и родовата общност. Именно от семейството тя получава нужната подкрепа, помощ и мотивация за развитие на личността си. **Второ**, съвременната българка е уважавана и равнопоставена в семейството. Това показват следните данни от ЕСИ: над три четвърти от изследваните жени посочват, че за тях е много важно да имат уважението на близките си, да получават високи оценки за ценността им в семейството, да могат свободно да изразяват личното си мнение и съображенията си по важни за семейството въпроси, като например равноправно разпореждане с материалното имущество и с капиталите на

семейството, по родителското партньорство и др. **Трето**, конфликтите на съвременната жена с нейния съпруг/партньор се дължат най-вече на недостига на пари, разпределението на семейния бюджет, домакинските задължения, битовите проблеми, ежедневните грижи и отговорности по отглеждане и възпитание на децата, работата и др., а с децата – заради образованието, възпитанието, „джобните“ пари, компютърните игри, телефоните, културата на поведение у дома и на обществени места и пр. **Четвърто**, продължава практиката на полова диференциация на домашните задължения – съвременната българка поема по-голямата част от домашните задължения в семейството. **Пето**, продължава половата сегрегация в доходите – по-често в полза на мъжете. **Шесто**, трудът продължава да бъде ценност за българката. Тя работи не само за да има икономическа свобода, но и да осигурява издръжка на семейството си, да се развива професионално и да прави кариера. **Седмо**, образът на съвременната българка е положителен – професионалист в работата, носеща доходи в семейството, добра съпруга, майка и домакиня. **Осмо**, съвременната българка има по-малко свободно време в сравнение с мъжете. Семейните отговорности, професионалната ангажираност и финансовото състояние са основните фактори за дефицита на личното свободно време и за неудовлетвореността ѝ от неговото оползотворяване. От анализа на данните става ясно, че малкото свободно време, с което тя разполага, се използва най-вече за четене на книги, разходки и спорт, сърфиране в интернет, неформално общуване. Като цяло на българската жена не ѝ достига време за почивка, развлечения, обучения и пр.

В **заклучението** е направен изводът, че обобщеният социален профил на българската жена през вековете представя нейния жизнен път, белязан с успехи и трудности, с развитие и регрес, с победи и загуби. Този жизнен път не е по-малко или повече по-различен от жизнения път и свят на поколения българки. Монографията свидетелства, че през дългия период на преход от патриархалността към модерността жизненият свят и образ на българката търпят дълбоки качествени промени, за да бъде тя днес еманципирана, образована, трудово заета, икономически независима, уважавана съпруга и майка, да бъде личност, която „грее със собствена светлина“.

2. Публикувана монография, която не е представена като основен хабилитационен труд

Кинева, Т. (2022). Ковид-19: новата криза на XXI в. Състояние и тенденции. Второ преработено и допълнено издание. София: Издателски комплекс – УНСС. ISBN 978-619-232-650-0.

Монографията е една от първите публикации в областта на социологията, която анализира появата, разпространението и въздействията на най-актуалното и глобално явление, появило се в края на 2019 г. – Ковид-19. Актуалността произтича от многоспектърните въздействия на Ковид-19 във всички сфери на обществения живот в национален, регионален и глобален мащаб. Задълбоченото проучване на Ковид-19 като мащаб на разпространение, като въздействия и последици позволява на авторката с основание да го нарече новата криза на XXI век. Монографията има две издания. Първото е от 2021 г. Настоящото второ издание е преработено и допълнено с анализ на резултати от авторско емпирично социологическо изследване (2022) относно ваксините и ваксинирането у нас – представен в пета глава. За участие в конкурса авторката не представя монографията като основен хабилитационен труд.

Монографията се състои от шест глави. **Първата глава** проследява развитието на пандемии в историческа перспектива – чума, холера, грип, ебола, коронавирус и др.

Втората глава представлява социологическо изучаване на пандемията Ковид-19. Теоретичният анализ разкрива:

- същността на Ковид-19 като нов тип заразна болест, причинена от вирус, която се разпространява в глобален мащаб с голяма скорост и предизвиква цялостна промяна в начина на живот на хората в обществото;
- основни причини за бързото разпространение – гъстота на населението и пренаселеност, динамика на движението на хора, подценяване на опасността от заболяването, неспазване на противоепидемичните мерки, липса на адекватни и навременни политики и пр.
- сходства и различия на Ковид-19 с предходни пандемии. Сходствата са представени в шест основни групи – 1) движение и пътуване на хората; 2) задължителна държавна намеса и мерки за превенция и противодействие срещу заразите; 3) страх и стрес у хората; 4) народна медицина, храна и хранителни режими; 5) промяна в начина на живот (в икономически, здравен, политически, културен и социален аспект); 6) съпротива срещу налаганите задължителни правила за превенция,

сблъсъци и конфликти между населението и държавната власт. Идентифицираните различия се отнасят до: 1) времевия хоризонт (кога са се случили); 2) географските ширини (обхвата на разпространението); 3) продължителността на заболяването и лекуването; 4) скоростта и начина на разпространение на заболяването; 5) организацията и управлението на противодействието срещу заболяването и др.

В **третата глава** анализът е насочен към изучаване на социалните и икономическите последици от Ковид-19 за физическите лица (индивидите, техните семейства, уязвимите социални групи в обществото) и юридическите (публичните и частните предприятия, организации). Подобно на всяка криза и пандемията Ковид-19 е двупосочна – крие опасности и възможности за преодоляването им. Опасностите са свързани със здравен, образователен, икономически, политически, управленски, семейно-битов и пр. характер, а възможностите – с финансовите и нефинансовите мерки на правителството, прилагани за преодоляване на кризата. В тази част на монографията са анализирани 4 групи рискове (здравни, образователни, икономически и граждански) и 4 направления, в които правителството предоставя възможности за преодоляване на икономическите последици от пандемията.

В **четвъртата глава** е направен сравнителен анализ на антикризисните политики на България, Германия, Гърция, Испания и Румъния за преодоляване на пандемията. Приложеният критерий за сравнение са меките и твърдите мерки. По този критерий изследваните държави са разпределени в три групи: 1) с преобладаващо твърда СП (България); 2) с преобладаваща мека СП (Германия и Испания); 3) с балансирана СП (Гърция и Румъния).

Петата глава представя емпирично изучаване на живота в условия на Ковид-19. Съдържа анализи на резултати от три авторски емпирични изследвания, които отразяват различни аспекти на отражението на Ковид-19 върху социално-икономическия живот в България. Идентифицирането на тези аспекти се основава върху анализа, на **първо място**, на мнението и оценките на безработни и работодатели за въздействието на пандемията и ефектите от прилаганите от правителството антикризисни икономически и социални мерки през периода на проучването; на **второ**, нагласите, очакванията и оценките на студенти за въздействието на Ковид-19 върху техния личен живот, върху живота на хората, на бизнеса и на икономиката, както и за ефекта на антикризисните мерки за справяне с пандемията; на **трето**, отношението и поведението на български граждани относно ваксините и ваксинирането срещу Ковид-19.

В **заключението** са направени следните обобщения и изводи:

- Ковид-19 оказва силно негативно въздействие върху безработните и работодателите. Въпреки това преобладаващата част от тях не се възползват от антикризисните програми на правителството.
- Младите хора (студенти) възприемат Ковид-19 като сериозен и дълготраен проблем, който: поставя обществото на изпитание, в шокова ситуация и дори в ситуация на неопределеност; предизвиква много бързи и драстични промени в обществото, които е трудно да бъдат възприети и осъзнати със скоростта, с която се налагат; предизвиква сериозни проблеми във всички сфери на обществения живот; променя изцяло не само начина на живот на хората, но и отношенията между тях. Студентите определят икономическите мерки на правителството като недостатъчно ефективни в условията на пандемия, а социалните мерки и държавната помощ – като крайно недостатъчни както за безработните, така и за възрастните, хората с увреждания, семействата и пр.
- Регистрира се малък относителен дял на ваксинирани срещу Ковид-19 и голям дял на неваксинирани и нежелаещи ваксинация. Основните причини за ваксиниране са грижа и отговорност към себе си и близките, запазване на работното място, доверие в безопасността и ефективността на ваксините и др., а за неваксиниране – причините са преболедуване на инфекцията, съмнение и недоверие към ваксините, подозрения от странични ефекти и др. Анализът на резултатите от изследванията разкриват, че в българското общество е налице нова конфликтна зона, в която главните актьори са проваксъри и антиваксъри.

II. ПУБЛИКУВАНА КНИГА НА БАЗАТА НА ЗАЩИТЕН ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“

1. Кинева, Т. (2020). Ролевите конфликти на съвременната българска жена: между семейството и кариерата. София: Издателски комплекс – УНСС. ISBN 978-619-232-337-0.

Книгата представлява дисертационният труд на авторката, посветена на актуален проблем на българските жени: колизията семейство – кариера. **Основната цел на настоящия труд** е да представи теоретични аспекти на ролевите конфликти между

семеиния и професионалният живот на съвременните български жени и чрез анализ на резултати от авторско ЕСИ да диагностицира наличието им в българското общество. Защитена е тезата, че настъпилите през последните три десетилетия икономически, социални и културни промени в България предизвикват задълбочаване на ролевите конфликти при жените, но не водят до ценностно пренареждане на техните семейни и професионални роли. Важно е да се подчертае, че според социалната емпирия превратностите в техният живот не променят, а съхраняват позицията им на съпруга и майка на първо място в ценностната им система.

Книгата се състои от **четири глави**. **Първата** представлява теоретико-методологична постановка на изследването и включва преглед на основни социологически и социалнопсихологически теоретични идеи за социалните роли на личността. Въз основа на тях е дадено работно определение на понятието „роля“, разбирано като регламентиран модел на поведение, релевантен на съвкупността от социални очаквания, норми и правила, които човекът (актьорът) трябва да спазва, когато заема дадена позиция и извършва определени дейности в групата, организацията и в обществото. Очертани са основни характеристики на понятието. Проучени и обобщени са основни концепции на понятието **ролеви конфликти** (същност, видове, базови условия за възникване и пр.) и на тази основа е изведена авторската дефиниция на ролевите конфликти, разбирани като временни или постоянни сблъсъци и противоречия между най-малко две роли на личността, произтичащи от различните позиции и статуси, които тя заема в социалната структура и които изискват ефективно разпределение на ограничените ресурси – време, енергия, внимание, усилия, мотивация.

Анализът във **втора глава** е посветен на предефинирането на женските социални роли и функции, еманципацията на жените, както и на колизията между патриархалните норми и съвременните форми на женска реализация. Подчертано е важното значение на женските движения в България като фактор за промяна на културните стереотипи за половите роли в обществото. За целта е направен кратък хронологичен преглед на възникването и развитието на женското движение у нас, както и на функциониращите женски дружества и организации през различни периоди.

Третата глава представлява диагностичен анализ на съвременното българско семейство. Върху основата на официални статистически данни и данни от емпирични социологически изследвания са представени: състоянието и измененията на българското семейство, отношенията между членовете в семейството, репродуктивното

поведение на жените, в т.ч. моделите на репродуктивно поведение на българите през първото десетилетие на XXI век. В главата е поставен акцент и върху равнопоставеността на жените в труда с оглед на по-детайлно изясняване на конфликтните взаимодействия между семейството и работата, на които е посветена последната част на тази глава.

В **четвъртата глава** фокусът е поставен върху реално преживяваните ролеви взаимодействия и конфликти от съвременните българки и е анализиран проблемът за (не)постигането на баланс между семейния и професионалния живот. В тази част е представен анализ на данни от авторско ЕСИ „Съвременната българка пред избор на алтернатива в колизията „семейство – кариера“ (25 юли – 8 август 2013 г.). Въпреки непредставителния характер на изследването то позволява авторката да направи следните изводи: **Първо**, конфликтите между семейните и професионалните роли възникват по-често от намесата на професионалния в семейния живот, отколкото обратното. **Второ**, не съществува единен модел на женска личностна и професионална реализация. По емпиричен път са изведени четири ценностно ориентирани модела на съвременна женска реализация – 1) подкрепящи модела „най-важното са семейството и децата“, 2) „кариерата преди всичко“, 3) „първо децата и кариерата, после семейството“ и 4) „първо семейството, после кариерата и децата“. **Трето**, ролевите конфликти между семейния и професионалния живот са по-силно изразени сред жените, живеещи в столицата и големите областни градове, отколкото в по-малките населени места. **Четвърто**, разкрити са поколенчески различия за личностна и професионална реализация на жените и позициониране на семейството и кариерата в житейския път на младото и на зрялото поколение. Младите жени дават приоритет на образованието и работата, които възприемат като благоприятни предпоставки за създаване на семейство, за раждане и отглеждане на деца. Поради тази причина сред изследваните млади жени много висок е делът на тези, чиито семейни роли се свеждат до съпруги и домакини, майчинската роля към момента на изследването е все още неосъществена или е отложена за по-късен период. **Пето**, въпреки културните модели на еманципираност, въпреки материалната и финансовата несигурност изследваните жени от различни поколения отново подреждат на първо място в ценностната си система семейството и децата пред кариерното си развитие. **Шесто**, съвременните български жени успяват да съчетават семейния и професионалния живот въпреки неизбежните ролеви конфликти, предизвикани от непрекъснато извършващите се промени в обществото. **Седмо**, кариерата се възприема като един от основните фактори за

отлагане на раждането и отглеждането на деца, а в някои случаи като причина за отказ от изпълнение на майчинската роля.

В заключение са направени следните изводи: ролевите конфликти са значим проблем както на индивидуално, така и на семейно, институционално и обществено равнище; нерешаването на проблемите, произтичащи от тях, водят не само до ролево напрежение и дисбаланс, но и до непълноценно изпълнение на основните социални роли на личността; емпиричните анализи доказват, че ролевите конфликти деформират репродуктивното, семейното и трудовото поведение на жените; ролевите конфликти са основната причина за наличие на дисбаланс в нагласите на икономически заетите жени при избора на доминираща ценност между семейството и кариерата; ролевите конфликти са резултат от влиянието не само на личностните избори, но и от въздействието на трудовата среда (публичния и частния сектор) и на провежданите държавни и корпоративни политики, чрез които се регулират отношенията в труда, семейните отношения и родителската отговорност в българското общество.

III. ПУБЛИКУВАНО УЧЕБНО ПОМАГАЛО

1. Стоянова, М., Т. Кинева. (2021). Светът на етикета. Учебно помагало. София: Издателски комплекс – УНСС. ISBN 978-619-232-500-8.

Съгласно разделителен протокол между съавторите кандидатът има разработени 7,5 авторски коли. Кандидатът е разработил I глава. Етикетът в действие, т. 3. Видове етикет (с. 12 – 88); II глава. Етикетно поведение на обществени места и у дома (с. 89 – 120); III глава. Етикетно поведение в работна и в неработна среда, т. 1. Кандидатстване за работа (с. 121 – 131). Общо 120 авторски страници.

Учебното помагало „Светът на етикета“ е предназначено за студенти от специалностите „Социология“ и „Икономическа социология и психология“ в УНСС от ОКС „бакалавър“ като помощно средство в учебния процес и в самостоятелната им работа по дисциплината „Фирмена култура“ („Бизнес етика и бизнес етикет“). Целта е да бъдат представени основни елементи на етикета при междуличностно и личностно институционално общуване. В помагалото етикетът е дефиниран като сбор от правила за общуване, чието познаване помага на възпитания (цивилизования) човек да постъпва така, че поведението му да не обижда другите (околните) и да не им вреди.

Помагалото е структурирано в четири глави, които разглеждат основни тематични полета на етикета. Фокусът в **първата глава** е поставен върху етикета в действие. Направени са преглед и систематизация на същността и правилата на вербалния, невербалния и епистоларния етикет във всекидневния и в деловия живот. **Втората глава** е посветена на етикетното поведение на обществени места и у дома. Представени са част от правилата за поведение в заведения за хранене, в транспорта, в културните институции, у дома и добрите обноски в неловки ситуации. В **третата глава** е направено разграничение в етикетното поведение в работна и в неработна среда. Систематизирани са основни правила за поведение при: кандидатстване за работа, в работна (служебен етикет) и в неработна среда (при делови приеми, обеда и вечери), етикет за подаръци. В **четвъртата глава** е направен преглед на добрите обноски по света. Представени са правилата за поведение в 44 страни, подборът е от 6 континента, акцентирано е вниманието върху особеностите и спецификите на различните типове култури по света.

След всеки параграф от първа, втора и трета глава на помагалото е поместена методическа част, включваща въпроси за самоподготовка, примерни тестове и приложения за самостоятелна работа по съответните теми. Учебното помагало допринася за обучението на студентите, като им предоставя систематизирани знания за правилата на поведение, чрез които те могат да усвоят и изградят умения за добри обноски в обществото.

IV. СТАТИИ И ДОКЛАДИ, ПУБЛИКУВАНИ В НЕРЕФЕРИРАНИ СПИСАНИЯ С НАУЧНО РЕЦЕНЗИРАНЕ ИЛИ ПУБЛИКУВАНИ В РЕДАКТИРАНИ КОЛЕКТИВНИ ТОМОВЕ

1. Доклади, публикувани в сборници от научни конференции, проведени в чужбина

1.1. Kineva, T. (2019). Collision „Family-Work“ – Modern Projections. EMAN 2019 Economics & Management: How to Cope With Disrupted Times: conference proceedings/The 3rd International Scientific Conference EMAN 2019, Ljubljana, Slovenia, March 28, 2019. Association of Economists and Managers of the Balkans, pp. 271 – 278. ISBN: 978-86-80194-17-2. DOI: <https://doi.org/10.31410/EMAN.2019.271>

Докладът е посветен на колизията „семейство – работа“ като постоянна конфликтна зона в българското общество. Основната му цел е да представи по какъв начин двупосочните взаимодействия между семейството и работата предизвикват колизия. За постигане на целта са решени следните задачи: 1. Очертан е общественият характер на колизията „семейство – работа“ и 2. Направен е вторичен анализ на данни от Европейското социално изследване (European Social Survey) – пета вълна (България). Анализът е разгърнат в три направления – 1) въздействие на работата върху личния и семейния живот; 2) въздействие на личния и на семейния живот върху работата и 3) удовлетвореност на българите от времето, което отделят за работа и за личен живот.

Вторичният анализ на данните установява наличие на колизията „семейство – работа“ и на негова основа е защитена тезата, че работата и трудовият живот оказват по-често негативно въздействие върху семейството, отколкото обратното.

В заключението е направен изводът, че са налице редица негативни последици за актьорите в колизията „семейство – работа“ – тревожност, умора, антипатия, липса на концентрация, неудовлетвореност от разпределението на времето между свободно и работно време и пр. Подчертава се необходимостта от наложителни мерки за тяхното регулиране и преодоляване. В този контекст са направени препоръки за регулиране на конфликтните взаимодействия в релацията „семейство – работа“ на макро- (адекватна нормативна база), мезо- (ефективна и ефикасна фирмена социална политика) и микроравнище (личностен стремеж към самоусъвършенстване и развитие).

1.2. Kineva, T. (2020). The Working Bulgarian Woman - Present and Future. 33rd EBES Conference Proceedings/33rd EBES Conference, Madrid, Spain, October 7 – 9, 2020. Eurasia Business and Economics Society, volume 1, 2020, pp. 645 – 652. ISBN 978-605-80042-3-8.

Докладът има за цел да представи профил на работещите български жени, направен по емпиричен път. Разработен е върху основата на вторичен анализ на данни от ЕСИ „Жизненият свят на българката днес“, реализирано от авторката през периода януари – юни 2020 г. Подчертано е, че направените изводи са валидни единствено за изследваната съвкупност поради непредставителния характер на изследването. Независимо от това анализът на емпиричната информация позволява да бъдат разкрити реално съществуващи проблеми на работещите жени в България, причините за тях и необходимостта от прилагане на адекватни управленски политики за тяхното

регулиране и разрешаване. **Тезата**, защитена в доклада, е следната: независимо от кризисните икономически и социални условия в България през последните близо три десетилетия работещите български жени успяват да се реализират както на изпълнителски, така и на ръководни позиции на работното място.

В защита на тезата е направен анализ на данни от изследването, отнасящи се до:

- социалния статус на работещите жени;
- заеманите от тях трудови позиции, като са разкрити двупосочни факторни въздействия, а именно: от една страна, факторите, които въздействат върху заеманата трудова позиция (образование, семейно положение, сектор на заетост), а от друга, въздействията на самата трудова позиция върху трудовия и социалния живот на жените (размер на получавания доход, финансова сигурност, кариерно развитие, желание за запазване или не на заеманата позиция, психическо здраве и отношения в семейството);
- образа на съвременната работеща жена.

В **заключение** е направен изводът, че през последните три десетилетия работещата българка се сблъсква с редица предизвикателства, които в различна степен са оказали пряко и/или косвено влияние както върху професионалната ѝ реализация на изпълнителски или на ръководни позиции, така и върху нейния социален живот. Върху основата на идентифицираните по емпиричен път **6 типа икономически и социални предизвикателства** (финансови, професионални, семейни, репродуктивни, личностни и здравни) са направени препоръки относно необходимостта от адекватни и ефективни управленски политики на макро- и микроравнище, които да намаляват негативните икономически и социални предизвикателства спрямо работещите жени. Това е наложително, за да бъдат стимулирани работещите жени не само към активна трудово-професионална, но и към репродуктивна реализация.

V. СТАТИИ, ПУБЛИКУВАНИ В НАУЧНИ СПИСАНИЯ, ИНДЕКСИРАНИ В ДРУГИ МЕЖДУНАРОДНИ БАЗИ ДАННИ С НАУЧНА ИНФОРМАЦИЯ

1. Кинева, Т. Професионална реализация на възпитаниците на катедра „Икономическа социология“. Научни трудове на УНСС, 2018, том 1, с. 139 – 152. ISSN: 0861-9344 (Print), ISSN: 2534-8957 (Online).

Основната цел на статията е да се установи, върху основата на социална емпирия, какво е съответствието между професионалната квалификация на завършилите

специалностите „Социология“ и „Икономическа социология“ и заеманите от тях трудови позиции през изследвания период.

За постигането на целта са решени следните задачи:

Първо, представен е научнокадровият потенциал на катедра „Икономическа социология“, обучаваща студенти в две професионални направления (3.1. Социология, антропология и науки за културата и 3.8. Икономика) и в две специалности в бакалавърска и магистърска степен, акредитираната учебна документация и извършената аудиторна и извънаудиторна работа със студентите.

Второ, проведено е емпирично социологическо изследване на тема „Професионална реализация на възпитаниците на катедра „Икономическа социология“ (2017 г.), възложено на гл.ас. д-р Т. Кинева за изпълнение от Управителния съвет на Алумни клуб „Социология, икономика, психология в УНСС“.

Трето, от анализа на резултатите са направени два извода: 1. Постигната е висока степен на удовлетвореност на студентите от обучението – 75% от изследваните посочват, че придобитите по време на обучението знания и умения им осигуряват добра възможност за реализация (добре платена и сигурна работа, отговаряща на техните професионални интереси и амбиции). 2. Установено е високо съответствие между професионалната квалификация на дипломираните и заеманите от тях трудови позиции към момента на изследването.

Четвърто, изведени са **4 препоръки за подобряване на обучението**, отнасящи се до:

1) разширяване на теренната работа на студентите в реална среда (участие в теренни изследвания, проекти на катедрата, практически занимания и упражнения);

2) увеличаване на времевия период на преддипломния стаж по специалността и броя на стажантските програми;

3) увеличаване на броя на участващите в научноизследователската работа на катедрата чрез Центъра за социологически и психологически изследвания и Алумни клуба;

4) разширяване на извънаудиторната работа на студентите чрез Клуба на социолога с участия в научни форуми във и извън катедрата и Университета. Препоръките са предоставени на ръководството на катедрата.

2. Kineva, T. Possibilities for Overcoming COVID-19 – Sociological Analysis. Sociološki pregled/Sociological Review, 2021, vol. LV, no. 1, pp. 174 – 194. ISSN: 0085-6320 (Print), ISSN: 2560-4880 (Online).

Статията е посветена на пандемията Ковид-19 в търсене на изход от нея. Преследваната цел е да се анализират регулативните механизми, прилагани от българското правителство, и ефектите от тях за икономиката и обществото през изследвания период (2020 г.). За постигане на целта са решени две задачи: първо, направен е документален анализ на антикризисните правителствени мерки и, второ, по емпиричен път са разкрити ефектите от прилагането им спрямо безработни и работодатели.

Статията е структурирана в две части. В **първата** са представени пакетите от социални и икономически мерки на правителството като възможности за ограничаване на негативните последици за физически и юридически лица – българските граждани, предприятия и фирми от държавния, общинския, частния и неправителствения сектор. Мерките за физическите лица са групирани в четири направления – отпускане на средства за стимулиране и задържане на заетите лица в организации, предприятия и фирми; условия за балансиране намаляването на доходите на хора, лишени от възможността да полагат труд поради пандемията; подкрепа на най-уязвимите социални групи в обществото – пенсионери, крайно бедни, хора с увреждания и др., и осигуряване на средства и условия в полза на българските семейства. За юридическите лица мерките също са в четири **направления** – средства за предоставяне на кредити; подпомагане на малки, средни и по-големи предприятия чрез безвъзмездна подкрепа; държавна помощ за преработвателни предприятия и извънредни делегирани права на работодателите.

Втората част на статията съдържа вторичен анализ на данни от ЕСИ на тема „Социални ефекти от прилагането на политики за справяне с Ковид-19“, проведено от авторката в периода 18.10 – 16.12.2020 г. Извадката се състои от общо 256 респонденти, от които 132 безработни и 124 работодатели. Анализът на данните завършва със следните изводи: **На първо място**, към момента на проучването е установена ниска активност и на двете целеви групи при кандидатстване и съответно усвояване на предоставения публичен финансов ресурс. Като основни причини са очертани ниската степен на информираност на обществото, недоверието в правителството и в предлаганите „мерки на парче“, усложнените процедури за кандидатстване, липсата на

натрупан опит за справяне в подобни ситуации и др. **На второ място**, краткосрочността на антикризисните мерки, насочени предимно към ограничаване загубата на работни места и запазване на заетостта. **На трето**, липсата на гъвкави политики за насърчаване на предприемачеството (нови ниши), за инвестиране в иновативни дейности, за стимулиране на човешкия капитал, за реорганизация и реструктуриране на работния процес (вкл. от въщи), които са от особена важност за по-бързото излизане от кризисното състояние, предизвикано от пандемията.

3. Кинева, Т. Проблеми и предизвикателства пред съвременното българско семейство с деца. *Postmodernism Problems*, 2021, Vol. 11, No 2, pp. 124 – 136. E-ISSN 1314-3700.

Статията има за **цел** по емпиричен път да разкрие част от съвременните проблеми и предизвикателства, пред които са изправени българските семейства с деца. За постигането на целта са дадени отговори на следните три въпроса: 1. Какви важни промени са настъпили в семействата през последните три десетилетия?; 2. Пред какви предизвикателства са изправени семействата и техните деца?; 3. Какво следва да се прави в близка и в по-далечна перспектива?

Отговорите на тези въпроси са разработени върху базата на вторичен анализ на данни от две емпирични изследвания (непредставителни), проведени през 2020 г. Първото е авторско ЕСИ на тема „Жизненият свят на българката днес“, а второто е „Демографски и семейни рискове“, проучване по национален проект, в който участва авторката.¹ Анализът на резултатите и направените изводи са валидни единствено за изследваните съвкупности лица.

Отговорът на **първия въпрос** разкрива важни промени в живота на семействата, като поставя акцент върху промените в четири основни функции – икономическата, репродуктивната, емоционалната и социализиращата, белязани с проблеми и предизвикателства. Анализирани са някои от причините, предизвикали тези промени. При отговора на **втория въпрос** са идентифицирани четири сериозни проблема на съвременните семейства: първо, открояват се финансово-материалните, предизвикващи изпадане в риск от бедност, влошаване качеството им на живот, маргинализация и

¹ Изследването е осъществено по проект „Икономически, геополитически и социални рискове в развитието на съвременна България“, финансиран от Фонд научни изследвания към Министерство на образованието и науката в рамките на конкурс за финансиране на фундаментални научни изследвания – 2019 г.

социална изолация за някои от тях; второ, невъзможност да осигуряват необходими и достатъчни условия за качественото и пълноценно отглеждане, възпитание и социализация на децата; трето, отсъствие на здрава емоционална връзка и сплотеност в семейството, и четвърто, трудно (някъде невъзможно, заради грижа за деца) съвместяване на семейния и професионалния живот при работещите родители. При отговора на **третия въпрос** – какво да се прави в близка и по-далечна перспектива, са представени мнения и оценки на експерти от социалната сфера, акцентиращи върху наложителната необходимост от държавна намеса при решаване на жизненоважни социални проблеми на семействата и особено на тези с деца. Експертите препоръчват ефективни държавни политики за регулиране на демографските процеси, семейното планиране, за стимулиране на раждаемостта, за подпомагане на младите семейства и самотните майки с деца и пр. Вниманието е фокусирано върху необходимостта от нови социални мерки за регулация, отговарящи на реално съществуващите и непрекъснато нарастващи потребности на съвременните семейства, особено на семействата с деца.

В заключението са обобщени два извода. **Първият** разкрива настъпилите значими промени във функциите на съвременното българско семейство, а **вторият**, че са налице обективни и субективни проблеми и предизвикателства, които семейството следва неотложно да преодолява. Както посочват експертите, това трудно би станало без държавна регулация, без съдействие от страна на бизнеса, без личната мотивация на семействата да се справят с реалните трудности и без съпричастността на обществото като цяло.

4. Кинева, Т. Ваксините срещу Ковид-19 през погледа на българските граждани. Икономически и социални алтернативи, бр. 4, 2021, с. 63 – 71. ISSN (print): 1314-6556, ISSN (Online): 2534-8965.

Изследователският интерес на авторката е провокиран от противоречивите социални нагласи за и против ваксинирането срещу Ковид-19 в българското общество. Поради тази причина през периода април – август 2021 г. разработва и реализира авторско ЕСИ за неговото по-задълбочено изучаване. Анализът на резултатите от него изпълват съдържанието на настоящата статия.

Основната **цел** на статията е по емпиричен път да се разкрие отношението на българските граждани към ваксините и ваксинирането срещу Ковид-19 и причините за конкретното им поведение през изследвания период. Целта е постигната, като са

дадени аргументирани отговори на следните три въпроса: 1. Какво е състоянието на заболяемостта от Ковид-19 у нас?; 2. Как се възприемат ваксините – за и против?; 3. Какво се случва с ваксинирането и какво предстои?

Статията е разработена чрез прилагане на два метода за набиране на необходимата информация: теоретичен – чрез обзор на достъпна научна и статистическа литература, и емпиричен – чрез провеждане на авторско ЕСИ на тема „Отношение на българските граждани към ваксините и ваксинирането срещу Ковид-19“. Изследването е проведено през 2021 г., приложен е анкетният метод при теренната работа и са изследвани общо 243 души от 23 населени места. По своя характер изследването е непредставително, резултатите от него са валидни единствено за изследваната съвкупност лица и не могат да се генерализират за цялото общество.

Статията е структурирана в три части. В първата е проследена заболяемостта от Ковид-19, като за целта са използвани официални статистически данни и данни от авторското проучване. **Във втората** е представен анализ на причините за раздвоението на респондентите по повод ваксинирането и ваксините срещу Ковид-19. Съотношението между ваксинирани и неваксинирани респонденти е 21% на 79%. Идентифицирани са основни причини относно: избора на предпочитан вид ваксина (наличие на желана от тях сред предлаганите у нас), поставяне на ваксината (убеденост за полезността от нея) и скептицизма на нежелаещите и на колебаещите се да се ваксинират (недостатъчна информираност, преповеряване на конспиративни теории). **В третата част** са изведени допустими стимули, които според респондентите могат да помогнат на колебаещите се да преодолеят нежеланието или страха си от ваксиниране (материални стимули). Посочена е и една недопустима мярка, но прилагана от работодателите – задължително ваксиниране на служителите срещу запазване на трудовата им позиция.

В заключението са направени обобщения и изводи, че:

1) у нас е налице твърде противоречива картина на социалните нагласи на българските граждани спрямо ваксините и ваксинирането срещу Ковид-19;

2) извършваното системно информиране относно статуса на болестта, броя на заболелите, състоянието на лекуваните в специализираните болници, броя на ваксинираните и тяхната възрастова и полова структура не дава очакваните положителни резултати, напротив – обществото е преситено от информация за Ковид-19 и се засилва негативната социална нагласа към ваксинирането;

3) прилаганите от правителството (към момента на изследването) регулативни мерки – препоръчителни и задължителни за предпазване от заразяване и за ваксиниране не са ефективни и не дават очаквания резултат. България остава последна по брой ваксинирани в рамките на ЕС. Какво неотложно се налага – преосмисляне на концепцията за управление на ваксинирането у нас, както и на причините за зараждане и за изграждане на негативни нагласи в обществото към ваксините срещу Ковид-19.

5. Stoilova, V., T. Kineva. Bulgarian Students' Conception of the Good Life. Revista Inclusiones: Revista de Humanidades y Ciencias Sociales, 2021, Vol: 8 num Especial (abril-junio), pp. 489 – 495. ISSN 0719-4706.

Статията „Добрият живот в представата на български студенти“ тематизира добрия живот като научна концепция, обществена цел и субективна представа. Фокусът на изследване е поставен върху „добрия живот“, първо, като обществена и индивидуална цел и, второ, като субективна представа за него. В тази посока авторите подчертават, че субективната представа на човека за добрия живот може да се тематизира, от една страна, като цел, към която той съзнателно избира и ориентира своите действия, а от друга, като критерий с който сравнява онова, което е постигнал към съответен момент от своя живот.

Емпиричната база, която е използвана, е авторско качествено социологическо изследване, проведено с цел да установи субективните представи на студентите за добрия живот, които искат да постигнат за себе си, индивидуалните им усилия и обществените предпоставки, които те считат за необходими, за да могат да реализират своите субективни представи. Проучването е осъществено през февруари 2020 г. със студенти от УНСС (от първи и четвърти курс). Проведени са 4 фокус групи с по 8 студенти във всяка от тях.

Базирайки се на данните от емпиричното изследване, авторите формулират и представят три вида субективни представи, които се срещат сред изследваните студенти: „добрият живот като социална достатъчност“, „добрият живот като материална достатъчност“ и „добрият живот като усещане за щастие, породено от свобода и любов“. Подчертава се, че типовете представи за добър живот не следва да се абсолютизират, а да се възприемат като динамични конструкции, които отразяват достигната степен на социализация на изследваните студенти.

В заключение са представени следните обобщения и изводи. **Първо**, добрият живот за изследваните студенти не е в настоящето, а в бъдещето. **Второ**, липсва съществена разлика между студентите от първи и четвърти курс по отношение на идентифицираните типове субективни представи за добър живот. **Трето**, съществуват различия в определенията, с които изследваните студенти описват желаните социални връзки и отношения, които включват в представата си за добър живот. При изследваните студенти от първи курс преобладава използването на определенията „добър“ – „добра работа“, „добро семейство“, „добри приятели“, докато при студентите от четвърти курс преобладава използването на определенията като „сигурен“ и „стабилен“ – „стабилно семейство“, „сигурни доходи“, „финансова сигурност“, „материална сигурност“.

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

FACULTY OF GENERAL ECONOMICS

DEPARTMENT OF ECONOMIC SOCIOLOGY

A B S T R A C T S

of the scientific works of

Chief Assistant Professor Todorka Dimova Kineva, PhD

Department of Economic Sociology, Faculty of General Economics, UNWE

(which do not repeat the publications submitted for the awarding of the educational and scientific degree “Doctor” and for holding the academic position “Chief Assistant Professor”)

Subject: Participation in the competition for the academic position of “Associate Professor”, professional field 3.1 Sociology, Anthropology and Culture Sciences, scientific specialty Sociology (sociology of the family), published in State Gazette, issue 60, 29.07.2022

Sofia, 2022

I. PUBLISHED MONOGRAPH WORKS

1. Habilitation work: monograph

Kineva, T. (2021). The Bulgarian Woman between Tradition and Modernity. Sofia: Publishing Complex UNWE. ISBN 978-619-232-441-4. (in Bulgarian)

This monograph traces the life of the Bulgarian woman through the centuries, seen in the perspective of sociology. The basic **goal** of the monograph is to analyze the life-world of the Bulgarian woman in its dynamics (from patriarchy to modernity) in a historical, social, economic and cultural context. The topical value of the study stems from the significant changes that have taken place in the social-economic conditions in Bulgaria in various periods, changes that inevitably accompany and affect, directly and/or indirectly, the personal world and social life of the Bulgarian woman. As pointed out by one of the reviewers of this book, Prof. DSc Elka Todorova: “The monograph is topical and absolutely timely inasmuch as its publication will assert and complement the relatively new field, for Bulgarian sociology, of “familology”.

Applying a sociological approach to the study of the life-world of the Bulgarian woman enables us:

- to look at the ethnic mentality of women across different historical periods and to trace the development of a woman’s family, extended family and kinfolk;
- to trace the manifold activities (roles) of women in the family, the economy, education, culture, politics, etc.;
- to outline the specific social profile of women in each of the historical periods under study. In this respect, the second reviewer, Corr. Member, Prof. DSc. Atanas Atanasov points out that, “it is convincingly shown in the monograph that the social profile of the modern woman in Bulgaria has changed intensively compared with woman in the traditional patriarchal society, and the change is in a positive direction”.

The author’s systematization of the life-world of the Bulgarian woman reveals that:

- the transformations effectuated in Bulgarian society provoke qualitative changes in the way of life of generations of women;
- in the course of social time, serious changes take place in a woman’s status in the family, in the economy, in society;
- the emancipation of women in modern times has provided them with equality to men, economic independence, possibilities for acquiring a high level of education, for

participation in the governance of the state, municipalities, enterprises, schools, medical institutions, etc.

The monograph is focused on answering two questions: “Why write about the Bulgarian woman?” and “Write what about her?” The answer to the question, “**Why write about the Bulgarian woman?**” is given in the preface, in which the author reveals the main reasons for her scientific interest in the problem field under study. The answer to the question, “**Write what about her?**” is evident from the contents of the monograph’s four chapters: 1. The Bulgarian woman in patriarchal society; 2. The Bulgarian woman in the time of Socialism; 3. The Bulgarian woman under conditions of democracy; 4. Problems and perspectives of the Bulgarian woman today (analysis of the results of a social survey conducted in 2020 г.).

The analysis in each chapter is focused on the roles of the Bulgarian woman in the family, the economy, education, and on her legal status; the author takes into account the most important historical developments and social-economic processes occurring that have brought about transformations of her life course.

Chapter one is devoted to the life of the Bulgarian woman in patriarchal society. Her social profile is traced, the typical characteristics of women in that time are revealed; a woman is respected, valued and recognized to be an important member of the family, participant in the family economy, and member of the community of kinfolk. This image of the woman is formed under the influence of patriarchal culture, the family, the domestic lifestyle, the kinfolk community, the economy, and religion. Bulgarian history, science and artistic works (songs, stories, poems, etc.) offer many testimonies and proofs of this assessment. Most of these works emphasize the important role of the Bulgarian woman in society – in terms of the woman as a mother, wife, daughter and worker. The restrictions on her roles are dictated by imposed stereotypes and prohibitions typical for patriarchal times, in which the man is traditionally head of the family and the woman plays a secondary role.

Chapter Two analyzes the changes that took place in the life of the Bulgarian woman in the period of Socialism. The most pronounced changes were those that took place in the family and the economy, which brought about a change in women’s’ labor activity (they found employment outside the family economy) and in the family, where the woman was equal to the man and performed two basic roles – wife and mother of the children. A qualitative change took place in her social profile: she is emancipated, enjoys civic rights equal to those of the man (the right to work, the right to elect and be elected, equal access to education, healthcare, to participation in the industrialization of the country, the collectivization of agriculture, governance at various levels, the course of urbanization, etc. In

this context, special attention is paid to the changes of Bulgarian legislation that guaranteed the social rights and liberties of women and the improvement of their well-being and quality of life.

The analysis in **Chapter Three** is devoted to the life-world of the Bulgarian woman after 1989, in the period of democracy. The status of women in Bulgarian society since the 1990s has changed dynamically as a result of the transformation taking place in all spheres of society. The focus in this chapter is on the social-economic problems, economic and social insecurity, segregation on the labor market, unemployment, low income, grey economy, emigration, etc., and the difficulties women encounter in their professional realization and in their roles of mother and wife. The indicated problems and difficulties are serious barriers to combining family and professional life and have a markedly negative influence on their reproductive behavior.

Chapter Four presents an analysis of a social survey conducted by the author, on the topic of “The Life-world of the Bulgarian Woman Today”. The survey was conducted from 13 January to 6 September 2020 among 264 persons (117 men and 147 women) aged above 18 years, selected in 43 settlement. Although the survey is not representative, it has allowed the author to draw the following conclusion: **First**, the family is the foremost value for the Bulgarian woman today. Regardless of the liberalization of social life, modernization and globalization have, to some degree, an “erosive” effect on the family, which continues to have the greatest value for the Bulgarian woman. For her the family is the most important social institution, which sets the rules of conduct, builds the emotional and psychological connection between family members, and satisfies the need to belong to a family and a kinship community. The family gives her the needed support, assistance and motivation to develop her personality. **Second**, the modern Bulgarian woman is respected and equal in the family. This is indicated by the survey data: more than three fourths of the surveyed women indicated that for them, it was very important to be respected by the people close to her, to receive high evaluation for their role in the family, to be able to freely express their opinions and considerations on important family issues, to exercise equal control over the family’s material property and capital, equal parental partnership, etc. **Third**, the conflicts between the woman and her spouse/partner are due mainly to the shortage of money, the distribution of the family budget, domestic obligations, domestic problems, daily care and responsibilities for raising and educating children, employment, etc.; conflicts with children mainly arise over issues of education, tutelage, “pocket money”, computer games, telephones, the culture of conduct at home and in public places, etc. **Four**, the practice of sexual differentiation of domestic

obligations is continuing: the modern Bulgarian woman assumes the greater part of the domestic duties in the family. **Five**, gender segregation in income is a continuing tendency, most often favorable to men. **Six**, labor continues to be a value for the Bulgarian woman. She works not only in order to be economically autonomous but also in order to provide for the family, to grow in her profession and to pursue a career. **Seven**, the image of the modern Bulgarian woman is positive: she is a professional at her job, contributes income to the family, she is a good wife, mother and housewife. **Eight**, contemporary Bulgarian women have less spare time than men. Family responsibilities, professional occupation and financial situation are the main factors of shortage of personal leisure time and dissatisfaction with how she uses that time. The data clearly indicate that the small amount of leisure she has she uses mainly to read books, go for a walk and engage in sports, surf in the Internet, have informal social contacts. Overall, she does not have enough time for rest, recreation, training, etc.

In the **conclusion**, the author finds that the general social profile of the Bulgarian woman over the centuries mirrors her life course, which has been marked by successes and hardships, development and regress, victories and losses. This life course is more or less similar to the life course and life-world of past generations of Bulgarian women. The monograph shows that over the long period of transition from patriarchal to modern life, the life-world and image of the Bulgarian woman has undergone qualitative changes, so that today she is emancipated, educated, employed, economically independent, a respected wife and mother, a personality that “shines with her own light”.

2. A published monograph not presented as a basic habilitation thesis

Kineva, T. (2022). COVID-19: The New Crisis of the 21st Century. Condition and Trends. Second edition, revised and expanded. Sofia: Printing Complex UNWE. ISBN 978-619-232-650-0. (in Bulgarian)

The monograph is one of the first sociological analyses, published in Bulgaria, dealing with the appearance, spread and impact of the global phenomenon COVID-19, which began in late 2019. The topical importance of the work lies in the variety of impacts of the pandemic on all spheres of social life at national, regional and global level. The in-depth study of COVID-19 in terms of the scale of dissemination, impact and consequences justifies the author’s qualification of the pandemic as the new crisis of the 21st century. The monograph has gone through two editions. The first was published in 2021. The present, second, edition

is revised and expanded with analysis of the results drawn from a social survey conducted by the author (2022), dealing with vaccines and vaccination in our country, and discussed in Chapter 5. The author has not submitted this monograph as a basic habilitation thesis.

The monograph consists of six chapters. **Chapter 1** traces the development of pandemics in a historical perspective, including the plague, cholera, influenza, ebola, CORONAVIRUS, etc.

Chapter 2 deals with a sociological study of the COVID-19 pandemic. The theoretical analysis reveals:

- The nature of COVID-19 as a new type of infectious disease, caused by a virus that spreads globally at great speed and causes a complete change in the way of life of people and in society;

- The basic causes of the quick spread of the disease: population density and overpopulation, movement of people, underestimation of the danger, violation of anti-epidemic measures, lack of adequate and timely policies, etc.

- Similarities and differences between COVID-19 and previous pandemics. The similarities are presented in six basic groups: 1) Movement and travel of people; 2) Obligatory state intervention and measure for prevention of and counteraction against the infections; 3) The fear and stress felt by people; 4) Popular medicine, foods and eating regimens; 5) Change in the way of life (in economic, health, political, cultural, and social aspects); 6) Opposition to the established obligatory rules for prevention, clashes and conflicts between the population and the government authorities. The identified differences refer to: 1) the time range (when the epidemics took place); 2) The geographical location (scope of dissemination); 3) The duration of the disease and the treatment; 4) The speed and ways of dissemination of the disease; 5) The organization and management of counter-measures against the disease, etc.

In **Chapter 3** the analysis is focused on the social and economic consequences of COVID-19 for people (individuals, their families, vulnerable social groups) and legal entities (public and private enterprises, organizations). Similar to every crisis, the COVID-19 pandemic is two-sided: it holds dangers and the possibility to overcome those dangers. The dangers are related to health, education, the economy, politics, governance and the life of families, etc.; the possibilities are related to the financial and non-financial government measures applied to overcome the crisis. In this part of the monograph, the author analyzes four groups of risks (health-related, educational, economic and civic) and four directions in

which the government provides possibilities for overcoming the consequences of the pandemic.

In **Chapter 4** the author makes a comparative analysis of the anti-crisis policies of Bulgaria, Germany, Greece, Spain, and Rumania, for overcoming the pandemic. The applied criterion for comparison refers to soft and hard measures. According to this criterion, the countries under study are divided into three groups: 1) Countries with predominantly hard measures (Bulgaria); 2) with mostly soft measures (Germany and Spain); 3) with balanced measures (Greece and Rumania).

Chapter 5 presents an empirical study of life under COVID-19 conditions. The chapter contains analyses of the results of three empirical surveys conducted by the author; they reflect different aspects of the disease's effect on the social-economic life of Bulgaria. The identification of these aspects is based on analyses: **foremost**, of the opinions and assessments, by the time of the fieldwork, of unemployed and employers regarding the impact of the pandemic and governmental anti-crisis economic and social measures; **secondly**, of the attitudes, expectations and assessments of students regarding the impact of the pandemic on their own lives, on people's lives, on the economy, as well as regarding the effect of anti-crisis measures dealing with the pandemic; **thirdly**, the attitude and behavior of Bulgarian citizens in relation to vaccines and vaccination against the disease.

The **conclusion** contains the following generalizations and inferences:

- COVID-19 has a strongly negative impact on unemployed and employers. Nevertheless, the majority of both categories do not take advantage of the government's anti-crisis programs.
- Young people (students) perceive COVID-19 as a serious and long-term problem that puts society to the trial, placing it in a situation of shock and even of indeterminacy; the pandemic brings about many quick and drastic changes in society, which are hard for people to accept and become aware of at the fast pace in which they occur, and which cause serious problems in all spheres of public life; the problems transform entirely not only the lives of people but also the relations between them. Students define the economic measures of the government as insufficiently effective; and the social measures and state policy, as extremely insufficient for the unemployed, for elderly people, for people with disabilities, for families, etc.
- The study registers a small share of vaccinated people and a large share of non-vaccinated and unwilling to be vaccinated. The basic reasons for vaccination are care and responsibility for oneself, for the people close to the respondents, preserving one's job, trust

that the vaccines are safe and effective, etc.; The reasons for non-vaccination are that a person has already contracted the disease and gotten through it, suspicion and mistrust in the vaccines, suspicion about the side effects of vaccines, etc. The analysis of the survey results shows the existence in Bulgarian society of a new conflict zone - between supporter and opponents of vaccination.

II. A PUBLISHED BOOK BASED ON THE DEFENDED DISSERTATION FOR ACQUIRING THE EDUCATIONAL AND ACADEMIC DEGREE “DOCTOR” (PhD).

1. Kineva, T. (2020). Role Conflicts of the Contemporary Bulgarian Woman: Between the Family and Work. Sofia: Publishing Complex UNWE. ISBN 978-619-232-337-0. (in Bulgarian)

The book is the author's dissertation, it deals with a topical problem related to Bulgarian women: the family – work collision. **The basic aim of this work** is to present the theoretical aspects of role conflicts between family and professional life of Bulgarian women today, and by analyzing the results of a social survey conducted by the author, to check the presence of such conflicts in Bulgarian society. The author argues **the thesis** that the economic, social and cultural changes that have taken place in Bulgaria in the last three decades have aggravated the role conflicts related to women but have not led to a rearrangement of values pertaining to their family and professional roles. Importantly, according to empirical findings, the vicissitudes in their lives have not changed their values but have preserved the foremost position of the value of being a wife and mother.

The book consists of **four chapters**. **Chapter One** is a theoretical-methodological presentation of the survey and includes an overview of the basic sociological and social-psychological theories regarding the social roles of a person. Based on these theories, the author gives a working definition of the concept of role, understood as a regulated model of behavior relevant to the set of social expectations, norms and rules that a person (actor) must abide by when holding a position or performing certain activities in the group, the organization and society. The basic characteristics of the concept have been outlined. The basic features of **role conflict** have been studied and summarized (its nature, types, basic preconditions, etc.), and based on this, the author defines role conflict, understood as temporary or constant clashes and contradictions between at least two roles stemming from different positions and statuses a woman holds in the social structure, which require an

effective distribution of limited resources in terms of time, energy, attention, efforts, motivation.

The analysis in **Chapter Two** is devoted to redefining a woman's social roles and functions, women's emancipation, and the collision between patriarchal norms and the modern forms of women's realization. The importance of women's movements in Bulgaria as a factor of change of cultural stereotypes and gender roles has been stressed. For this purpose, a brief chronological overview is presented regarding the emergence and development of women's movements in our country as well as the functioning women's associations and organizations during different periods of time.

Chapter Three presents a diagnostic analysis of the modern Bulgarian family. Based on official statistics and social survey data, the chapter presents: the condition and changes taking place in the Bulgarian family, women's reproductive behavior, including the models of reproductive behavior of Bulgarians during the first decade of the 21st century. The chapter emphasizes the equality of women in labor in relation to a more detailed clarification of conflictive interaction between family and work, to which the last part of this chapter is devoted.

In **Chapter Four**, the focus is on the actually experienced role interactions and conflicts among contemporary Bulgarian women; the problem of the (non)achievement of family-work balance is analyzed. Here, the author presents an analysis of the data from her social survey on "The Contemporary Bulgarian Woman Facing the Choice of Alternatives in the Family-Career Collision" (25 July – 8 August 2013). Although the study is not representative it allows the author to draw the following conclusion: **First**, the conflicts between family and professional roles occur more often as a result of the interference of professional life with family life than the reverse. **Second**, there is no single model of women's personal and professional realization. The four value-oriented models of women's realization have been defined empirically: 1. The supporting model - "the family and children are most important"; 2. "the career comes first"; 3. "children and career come first, the family comes second"; 4. "the family comes first, the career and children come second". **Third**, role conflicts between family and profession are more accentuated among women living in the country's capital and the large district cities than in small towns and villages. **Fourth**, the generation-related differences in personal and professional realization of women and the positioning of family and career in the life course of the young vs. mature generations have been revealed. Young women prioritize education and work, which they perceive as favorable preconditions for creating a family, for childbirth and raising children. That is why the family roles of a large

percentage of the surveyed young women are reduced to that of wife and housewife; and the role of mother was not yet been fulfilled at the time of the survey, or was postponed for a later time. **Fifth**, despite the cultural models based on emancipation, despite their material and financial insecurity, the surveyed women of different generations again rank the family and children highest in their value system, above their career. **Sixth**, modern Bulgarian women manage to combine their family and professional life, despite the inevitable role conflicts provoked by the constantly occurring changes in our society. **Seventh**, the professional career is perceived as one of the basic factors for postponing childbirth and in some cases, of renouncing the maternal role.

The following conclusions are drawn at the end of the dissertation: role conflicts are a considerable problem at individual, family, institutional and social level; the failure to deal with the problems ensuing from it may lead to role tension and imbalance as well as to inadequate fulfillment of the person's basic social roles; the analyses of empirical data prove that role conflicts distort the reproductive, family-related and professional behavior of women; role conflicts are a basic cause of the imbalanced attitudes of employed women with regard to choosing between the values of family and work; role conflicts are a result not only of personal choices made but also of the work environment (in the public or private sector) and state and corporate policies regulating the attitude to labor, family relations and parental responsibility in Bulgarian society.

III. A PUBLISHED TEACHING AID

1. Stoyanova, M., T. Kineva. (2021). The World of Ethics. A Teaching Aid. Sofia: Publishing Complex UNWE. ISBN 978-619-232-500-8. (in Bulgarian)

According to the protocol for division of contributions between the co-authors, the candidate has prepared 7.5 sheets of the book. The candidate has written Chapter 1. Ethics in action, par. 3. Kinds of etiquette (p. 12 – 88); Chapter 2. Ethical Conduct in public places and at home (p. 89 – 120); Chapter 3. Etiquette in a working and non-working environment, par. 1. Applying for a job (p. 121 – 131). Total: 120 pages.

The teaching aid *The World of Etiquette* is meant for bachelor's degree students in the specialties Sociology, and Economic Sociology and Psychology at UNWE; it is an aid for training in class and self-education in the discipline Corporate Culture (Business Etiquette and

Business Ethics). The **aim** is to present the basic elements of etiquette related to interpersonal relations and communication between the individual and institutions. Here, etiquette is defined as a set of rules for communication, the knowledge of which enables a polite (civilized) person to act in such a way that his conduct will not offend or bring damage to others.

The teaching aid has four chapters devoted to basic thematic areas of etiquette. The focus in **Chapter 1** is on etiquette in action. The author has reviewed and systematized the nature and rules of verbal, non-verbal and epistolary etiquette in daily and business life. **Chapter 2** is devoted to the rules of good manners in public places and at home. The author presents some of the rules of conduct in eating establishments, in public transport, in cultural institutions, at home, and in embarrassing situations. **Chapter 3** makes a distinction between the rules of etiquette in a working vs. non-working environment. A systematic presentation is given of the basic rules of conduct: when applying for a job, in the workplace (office etiquette) and outside the workplace (business receptions, lunches and dinners), etiquette related to the presenting of gifts. **Chapter 4** presents an overview of good manners around the world. The rules of conduct in 44 countries across 6 continents are discussed, with an emphasis on the particularities and specificities of different types of culture across the world.

After each paragraph in chapters 1, 2, and 3, there is a methodological section with questions for self-training, tests and supplements for independent work on the respective topics. The teaching aid contributes to teaching by providing students with systematized knowledge on the rules of conduct whereby they may acquire and build skills in proper behavior in a social environment.

IV. ARTICLES AND REPORTS PUBLISHED IN PEER-REVIEWED NON-REFEREED JOURNALS OR PUBLISHED IN EDITED COLLECTIVE VOLUMES

1. Reports published in collections of papers from scientific conferences conducted in foreign countries

1.1. Kineva, T. (2019). Collision “Family-Work” – Modern Projections. EMAN 2019 Economics & Management: How to Cope With Disrupted Times: conference proceedings / The 3rd International Scientific Conference EMAN 2019, Ljubljana, Slovenia, March 28, 2019. Association of Economists and Managers of the Balkans, pp. 271 – 278. ISBN: 978-86-80194-17-2. DOI: <https://doi.org/10.31410/EMAN.2019.271>

The report is devoted to the family – work collision as a constant conflict zone in Bulgarian society. The basic **aim** is to present the ways in which the two-way interaction between the family and work causes collisions. For the purpose, the author has dealt with the following tasks: 1. To trace the social nature of the family – work collision; 2. To make a secondary analysis of the data of the European Social Survey, Wave Five (Bulgaria). The analysis covers three fields: 1) The impact of work on personal and family life; 2) The impact of personal and family life on work; 3) Satisfaction felt by Bulgarians with the time they devote to work and to personal life.

Secondary analysis of the survey data identifies the existence of family-work collision; on this basis, the author argues that work and professional life have a negative impact on family life more frequently than the latter does on the former.

The conclusion is that the family – work collision has a number of negative consequences for social actors: anxiety, fatigue, antipathy, lack of concentration, dissatisfaction with the division of working time and leisure, etc. The author emphasizes the need for urgent measures to be taken to regulate this division and overcome the collision. A number of recommendations are made for regulating the conflict between family and work at macro-level (effective and efficacious corporate social policy) and micro-level (personal striving for self-improvement and development).

1.2. Kineva, T. (2020). The Working Bulgarian Woman - Present and Future. 33rd EBES Conference Proceedings / 33rd EBES Conference, Madrid, Spain, October 7-9, 2020. Eurasia Business and Economics Society, volume 1, 2020, pp. 645 – 652. ISBN 978-605-80042-3-8.

This report **aims** to present an empirically-based profile of employed Bulgarian women, based on secondary analysis of data from the survey The Life-world of the Bulgarian Woman Today, conducted by the author in January – June 2020. It is emphasized that the conclusions are valid only for the surveyed population as the survey is not representative. Nevertheless, the analysis of empirical data makes it possible to reveal the existing problems of employed women in Bulgaria, the causes and the need to apply adequate governance policies for regulating and resolving the problems. The report argues the **thesis** that, regardless of the critical economic and social conditions in Bulgaria in the last three decades, Bulgarian working women manage to realize themselves in executive and managerial positions at the workplace.

In support of this thesis, an analysis has been made of data related to:

- the social status of working women;
- the professional positions they hold: the bi-lateral impacts have been revealed, such as, on the one hand, factors impacting on the working positions held by women (education, marital status, sector of occupation) and, on the other hand, impacts of the working position on the professional and social life of women (the size of remuneration; financial security; career development, the wish to maintain, or not, the occupied position; mental health and relations in the family);
- the image of the contemporary working woman.

The author draws the **conclusion** that, in the last three decades, the working Bulgarian woman has been confronted with a number of challenges, which, to various degrees, directly and/or indirectly influence her professional realization in executive or leadership positions as well as her social life. Based on the empirically identified **6 types of economic and social challenges** (financial, professional, family, reproductive, personal and health), the report makes recommendations for adequate and effective governance policies that need to be implemented at macro and micro level to reduce negative economic and social effects on working women. This is imperative as regards stimulating the professional and reproductive realization of working women.

V. ARTICLES PUBLISHED IN SCIENTIFIC JOURNALS INDEXED IN OTHER INTERNATIONAL DATABASES OF SCIENTIFIC INFORMATION

1. Kineva, T. Professional Realization of Graduates of the Department of Economic Sociology. Scientific works of UNWE, 2018, vol. 1, p. 139 – 152, ISSN: 0861-9344 (Print), ISSN: 2534-8957 (Online) (in Bulgarian)

The main aim of the article is to identify, based on social empirical data, the correspondence between the professional qualification of graduates in the specialties Sociology and Economic Sociology and the professional positions they held at the time of the study.

For the purpose, the following tasks were fulfilled:

First, an examination of the academic-staff potential of the Department of Economic Sociology, which trains students in two professional fields (3.1. Sociology, Anthropology and Sciences of Culture, and 3.8. Economics) and in two specialties of the bachelor's and master's

degree, the accredited scholastic documentation and the performed class and out-of-class work with students.

Second, a social survey was conducted on the topic “Professional realization of graduates of the Department of Economic Sociology” (2017); Senior Assist. Prof T. Kineva, PhD, was assigned the task of conducting the survey by the Managing Council of the Sociology, Economics and Psychology Alumni Club in UNWE.

Third, the analysis of the findings led to the following conclusions: 1. The students had attained a high degree of satisfaction with the training they had received: 75% of the respondents indicated that the knowledge and skills acquired in the course of training provided them with good possibilities for realization (well-paid and secure work that matches their professional interests and ambitions). 2. A high degree of correspondence was found to exist between the professional qualification of graduates and the working positions they held at the time of the survey.

Fourth, 4 recommendations are made for improving the training; these refer to:

- 1) Increasing field work in an actual working environment (participation in field studies, department projects, practical activities and exercises);
- 2) increasing the length of under-graduate internships in the specialty and the number of internship programs;
- 3) increasing the number of participants in research work for the department through the Center for Sociological and Psychological Research and the Alumni Club;
- 4) expanding the out-of-class work of students through the Sociologist’s Club by participation in scientific forums within and outside the department. The recommendations were presented to the leadership of the department.

2. Kineva, T. Possibilities for Overcoming COVID-19 – Sociological Analysis. Sociološki pregled/Sociological Review, 2021, vol. LV, no. 1, pp. 174 – 194. ISSN: 0085-6320 (Print), ISSN: 2560-4880 (Online).

The article is devoted to the COVID-19 pandemic and the search for a solution to it. The **aim** is to analyze the normative measures applied by the Bulgarian government and their effects on the economy and society during the period under study (2020). For this purpose, two tasks were fulfilled: first, a documentary analysis was conducted of the anti-crisis measures taken by the government, and second, the effects of these measures on the unemployed and employers were examined.

The article has two parts. In the **first** part are presented the packages of social and economic government measures, such as possibilities for restricting the negative consequences for physical and legal entities – Bulgarian citizens, enterprises and firms in the state, municipal, private and non-governmental sectors. The measures for individuals are grouped in four directions: granting means for stimulating the retaining of employees in the organizations, enterprises and firms; conditions for balanced reduction of the incomes of people who are deprived of the possibility to work due to the pandemic; support for the most vulnerable social groups in society – pensioners, extremely poor persons, people with disabilities, etc.; and ensuring resources and conditions for the benefit of Bulgarian families. For legal entities, the measures are also of four **kinds**: resources for granting credit; support for small, middle and larger enterprises through non-refundable aid; state support for processing enterprises and extraordinary delegated rights for employers.

The second part of the article contains a secondary analysis of data from the empirical survey on “Social Effects of the Implementation of Policies for Dealing with COVID-19”, conducted by the author in the period 18.10 – 16.12.2020. The sample consists of 256 respondents, of whom 132 were unemployed and 124 were employers. The analysis serves to draw the following conclusion: **first**, at the time of the survey, there was a low level of activity with regard to applying for and absorbing public financial resources. The basic causes of this were the low level of informedness of society, mistrust in the government and in the “offered piece-measures”, the complicated procedure for applying, the lack of experience in dealing with such situations, etc. **Secondly**, the short terms of the anti-crisis measures, which were aimed at retaining jobs and restricting their loss. **Thirdly**, the lack of flexible policies for promoting entrepreneurship (new niches), for investments in innovative activities, for stimulating human capital, for reorganization and restructuring of the work process (including work from home), which are particularly important for quick exiting from the crisis caused by the pandemic.

3. Kineva, T. Problems and Challenges Faced by the Contemporary Bulgarian Family with Children. Postmodernism Problems, 2021, Vol. 11, No 2, pp. 124 – 136. E-ISSN 1314-3700. (in Bulgarian)

The article **aims** to identify based on empirical data, some of the problems and challenges facing Bulgarian families with children today. For this purpose, the answers to

three questions are given: 1. What are the important changes that have taken place in families during the last three decades? 2. What are the challenges families and their children face? 3. What should be done in a short term and long-term perspective?

The answers given to these questions are based on secondary analysis of data from two empirical surveys (non-representative) conducted in 2020. The first is the author's survey on "The Life-world of the Bulgarian Woman Today", and the second is "Demographic and Family Risks", a study conducted under a national project in which the author took part.² The analysis and conclusions apply only to the surveyed population.

The answer to the **first question** reveals important changes that have taken place in the lives of families, the emphasis being on the changes taking place in four basic functions - the economic, the reproductive, the emotional and the socializing function, all of which are marked by problems and challenges. Some of the causes of these changes are analyzed. In answering the **second question**, the article identifies four serious problems of families today: foremost, financial and material problems, which create risks of falling into poverty, deterioration of the quality of life, marginalization and social isolation; secondly, the inability to provide sufficient conditions for adequately raising, educating and socializing children; thirdly, the lack of a healthy emotional tie and solidarity in the family; fourthly, the difficulty (in some cases, the impossibility – due to care for children) of combining family and professional life among working parents. As for the **third question**, regarding the short-term and long term perspective, the article presents opinions and assessments given by experts working in the social sphere, who emphasize the urgent need for state intervention in solving vitally important social problems of families, especially families with children. Experts recommend effective state policies for regulating the demographic processes, family planning, incentives for increasing the birthrate, support for young families and lonely mothers with children, etc. Attention is focused on the necessity of applying new social regulation measures that correspond to the actual and constantly growing needs of modern families, especially those with children.

Two conclusions are drawn. **The first** refers to the important changes that have occurred in the functions of the contemporary Bulgarian family; the **second** is that there are objective and subjective problems and challenges that the family must urgently overcome. As experts indicate, this can hardly happen without state regulation, without the cooperation of

² The study was conducted under the project "Economic, Geopolitical and Social Risks in the Development of Bulgaria Today", funded by the National Science Fund at the Ministry of Education and Science in the framework of the Competition for Financing Fundamental Scientific Research – 2019.

business, without the personal motivation of families to cope with the real difficulties, and without the engagement of society as a whole.

4. Kineva, T. Vaccines against COVID-19 through the eyes of Bulgarian citizens. Economic and social alternatives, 2021, issue 4, p. 63 – 71. ISSN (print): 1314-6556, ISSN (Online): 2534-8965. (in Bulgarian)

The author's research interest is provoked by the contradictory social attitudes in Bulgarian society – for or against vaccination against COVID-19. In order to study the problem in depth, in the period April – August 2021, she designed and conducted a social survey on the topic. The analysis of the results is presented in the article.

The main aim of the article is to reveal, based on empirical data, the attitude of Bulgarian citizens towards vaccines and vaccination against COVID-19 and the causes of their behavior during the period under study. This aim has been achieved and well-argued answers are given to the following three questions. 1. What is the incidence of COVID-19 in our country? 2. How are vaccines perceived – for and against? 3. What is happening to the vaccination process and what lies ahead?

The article is elaborated through the application of two methods for gathering information: a theoretical – through overview of the available scientific and statistical literature, and an empirical – through the author's social survey on “The attitude of Bulgarian citizens to vaccines and vaccination against COVID-19”. The study, conducted in 2021, was based on a questionnaire: 23 persons from 23 settlements were surveyed. The survey is not representative and the results are valid only for the surveyed population and cannot be extended to the whole country.

The article has three parts. In the first, the incidence of COVID-19 is traced; for the purpose, the author has used official statistical data and data from her own survey. **In the second**, she has presented an analysis of the causes of divided opinions about vaccination and vaccines against COVID-19. The ratio between vaccinated and non-vaccinated respondents is 21% : 79%. The basic reasons are identified for: the preference for a vaccine (the incidence of preference for some among those available in our country), vaccination (being convinced in its benefit) and skepticism among those who do not want to or hesitate to be vaccinated (insufficient information, trust in conspiracy theories). **In the third part**, the author has presented the admissible incentives that might help the hesitating persons to overcome their

unwillingness or fear of vaccination (material incentives). An inadmissible measure applied by employers is pointed out: obligatory vaccination of employees in order for them to retain their employment.

The following generalizations and conclusions are drawn:

1) The social attitudes of Bulgarian citizens towards vaccines and vaccination against COVID-19 are contradictory;

2) Systematic information, provided to society, about the status of the disease, the number of sick people, the condition of those who are being treated in specialized hospitals, their age and gender structure, has not produced positive results; on the contrary, though society is oversupplied with information about COVID-19, the social attitude towards vaccination is increasingly negative;

3) The regulative government measures (applied by the time of the survey) are not effective and do not yield the expected results. Bulgaria was in last place in the EU by percentage of vaccinated people. It is urgently necessary to rethink the concept of management of vaccination in our country and the causes of negative attitudes in society towards the vaccines against COVID-19.

5. Stoilova, V., T. Kineva. Bulgarian Students' Conception of the Good Life. Revista Inclusiones: Revista de Humanidades y Ciencias Sociales, 2021, Vol: 8 num Especial (abril-junio), pp. 489 – 495. ISSN 0719-4706.

The article “Bulgarian Students’ Conception of the Good Life” is devoted to the topic of the good life as a scientific concept, a social objective and a subjective notion. The focus is on “the good life”, first, as a social and individual objective and, second, as a subjective representation. In this perspective, the authors emphasize that the subjective representation can be viewed, on the one hand, as a goal consciously chosen by a person and, on the other hand, as a criterion according to which one measures what one has achieved in life so far.

The empirical basis is the authors’ qualitative social survey conducted to establish students’ subjective representations of the good life they would like to achieve for themselves, and the personal efforts and the social preconditions they consider necessary in order to realize their subjective representations. The survey was conducted in February 2020 with students from UNWE (first and fourth year). In each of the two categories, 4 focus groups, with 8 students in a group, were conducted.

Based on the focus group data, the authors formulate three kinds of subjective representations present among the surveyed students: “the good life as social sufficiency”; “the good life as material sufficiency; “the good life as a feeling of happiness arising from freedom and love”. It is emphasized that the types of representations of a good life should not be taken as absolute but should be perceived as dynamic constructions that reflect the achieved degree of socialization of the surveyed students.

The following generalizations and conclusions were drawn from the analysis. **First**, the good life, for the surveyed students, is not in the present but in the future. **Second**, the lack of significant differences between first and fourth-year students with regard to the types of subjective notions of the good life they identify. **Third**, there are differences in the definitions by which the students describe the desired social ties and relations they include in their notion of the good life. First-year students predominantly use the definition “good”: “good job”, “good family”, “good friends”, while fourth-year students mostly use definitions such as “secure” and “stable”: “a stable family”, “secure income”, “financial security”, “material security”.